

เปิดเผย “กระดาษข้อสอบพร้อมเฉลย” ให้หนู (ไม่) ได้ค่ะ !

นางสาวจิตาภา มุสิกชนเสฏฐ์ พนักงานคตีปกรองชำนาญการ
กลุ่มเผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการและวารสาร
สำนักวิจัยและวิชาการ สำนักงานศาลปกครอง

ในช่วงเวลาที่ผ่านมา การประกาศผลการสอบเข้ามหาวิทยาลัยของน้อง ๆ กลายเป็นประเด็นวิพากษ์วิจารณ์ถึงกระบวนการสอบมิใช่น้อย บางคนสมหวัง บางคนไม่ได้ดังหวัง แต่ถึงแม้ไม่ได้ดังหวัง ณ เวลานี้ โอกาสข้างหน้าก็ยังมีให้น้องๆ ได้สมหวังในที่สุด ...

พยายามและสู้ต่อไปนะคะ !

แต่ถ้าน้อง ๆ หรือผู้ปกครอง อยากจะขอให้หน่วยงานของรัฐผู้จัดสอบเปิดเผย “กระดาษข้อสอบและคำเฉลย” หน่วยงานของรัฐผู้จัดสอบจะเปิดเผยได้หรือไม่ ?

คตีปกรองในฉบับนี้มีคำตอบในเรื่องดังกล่าว *โดยมูลเหตุของคดีนี้เกิดจาก* นางสาว ก. เข้าสอบคัดเลือกเพื่อเข้าศึกษาหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิตและหลักสูตรทันตแพทยศาสตรบัณฑิต แต่ผลคะแนนสอบรวมไม่ถึงเกณฑ์ขั้นต่ำของคณะที่เลือกไว้ นางสาว ก. จึงได้ยื่นคำขอตรวจสอบคะแนนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้ตรวจสอบกระดาษคำตอบตามคำขอด้วยมือและเครื่องซ้ำอีกและแจ้งผลการตรวจสอบกระดาษคำตอบพร้อมทั้งยืนยันผลคะแนนที่แจ้งไปว่าถูกต้อง

นางสาว ก. จึงยื่นคำขอ “กระดาษคำตอบของตนเองและข้อสอบ”

แต่หน่วยงานของรัฐผู้จัดสอบอนุญาตให้ดูเฉพาะกระดาษคำตอบของนางสาว ก. เท่านั้น ส่วนข้อสอบไม่อนุญาตให้ดูได้เพราะเป็นระบบธนาคารข้อสอบ หลังจากนั้น นางสาว ก. จึงอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร และคณะกรรมการฯ มีมติให้หน่วยงานของรัฐผู้จัดสอบเปิดเผยต้นฉบับเฉลยคำตอบที่ไม่มีเนื้อหาสาระของข้อสอบ โดยให้นางสาว ก. เข้าตรวจดูได้ แต่ไม่ให้สำเนา

นางสาว ก. (โดยผู้แทนโดยชอบธรรม) จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง ขอให้มีการพิพากษาหรือคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐผู้จัดสอบเปิดเผย “กระดาษข้อสอบพร้อมคำเฉลย” เพื่อให้มีการตรวจนับคะแนนใหม่

คดีนี้ศาลปกครองสูงสุดเห็นว่า กระดาษข้อสอบพร้อมเฉลยเป็นข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในระบบคลังข้อสอบ ซึ่งหน่วยงานของรัฐผู้จัดสอบใช้ระบบคลังข้อสอบในการนำข้อสอบมาหมุนเวียนและใช้ในการออกข้อสอบแต่ละครั้ง และในประกาศหลักเกณฑ์การสมัครสอบคัดเลือกฯ ระบุว่า หากมีผู้ร้องเรียนการตรวจสอบ หน่วยงานของรัฐผู้จัดสอบขอสงวนสิทธิ์จะให้ตรวจสอบเฉพาะกระดาษคำตอบของตนเองเท่านั้น ไม่อนุญาตให้ดูต้นฉบับข้อสอบและเฉลย กระดาษข้อสอบพร้อมเฉลยจึงเป็นข้อมูลข่าวสารตามมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง (๒) แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ การเปิดเผยจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายเสื่อมประสิทธิภาพ หรือไม่อาจสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้

ในส่วนที่หน่วยงานของรัฐผู้จัดสอบตรวจกระดาษคำตอบให้ใหม่ตามที่ร้องขอ รวมทั้งการเปิดเผยกระดาษคำตอบและให้นางสาว ก. ตรวจดูต้นฉบับเฉลยคำตอบ ศาลเห็นว่าเพียงพอที่นางสาว ก. จะตรวจสอบได้ว่าคะแนนถูกต้องหรือไม่ ดังนั้น การที่หน่วยงานของรัฐผู้จัดสอบมีคำสั่งให้เปิดเผยกระดาษคำตอบและคณะกรรมการฯ มีมติให้ตรวจดูต้นฉบับเฉลยคำตอบ จึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๑๒๙๓/๒๕๖๐)

แม้การขอข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในความครอบครองหรือควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐจะเป็นสิทธิของประชาชนตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ โดยหน่วยงานของรัฐต้องเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้กับผู้ขอข้อมูลข่าวสารนั้น แต่ในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารบางประเภท เช่น

ข้อมูลข่าวสารตามมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง (๑) - (๗) หน่วยงานของรัฐก็อาจมีดุลพินิจไม่เปิดเผยก็ได้ และจะกำหนดเงื่อนไขอย่างใดก็ได้โดยคำนึงถึงการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐ ประโยชน์สาธารณะและประโยชน์ของผู้ขอข้อมูลประกอบกัน ดังเช่นกระดาษข้อสอบพร้อมเฉลยถือเป็น ข้อมูลตาม (๒) คือ ข้อมูลข่าวสารที่การเปิดเผยจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายเสื่อมประสิทธิภาพหรือไม่อาจสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้ ...
